

Hoofdlijnenakkoord Bestuursperiode 2018 - 2022

6 juni 2018

Drachten | Smallingerland

Hoofdpijnenakkoord

Bestuursperiode 2018 - 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding.....	4
1. Inwoners centraal	5
<i>Dienstverlening.....</i>	<i>5</i>
<i>Omgevingsgericht.....</i>	<i>5</i>
<i>Friese taal .....</i>	<i>5</i>
<i>Wat gaan we doen .....</i>	<i>5</i>
2. Open bestuursstijl.....	6
<i>Wat gaan we doen .....</i>	<i>6</i>
3. Verbonden partijen.....	7
<i>Wat gaan we doen .....</i>	<i>7</i>
4. Sociaal domein.....	7
<i>Transformatie sociaal domein.....</i>	<i>7</i>
<i>Samenwerking O3 .....</i>	<i>7</i>
<i>Ondersteuning en eigen verantwoordelijkheid .....</i>	<i>7</i>
<i>Maatwerk waar nodig.....</i>	<i>8</i>
<i>Regelluwe bijstand en basisinkomen.....</i>	<i>8</i>
<i>Integrale preventie .....</i>	<i>8</i>
<i>Aanpak laaggeletterdheid.....</i>	<i>8</i>
<i>Wat gaan we doen .....</i>	<i>8</i>
5. Inzet op duurzaamheid en energietransitie	9
<i>Routekaart.....</i>	<i>9</i>
<i>Voorbeeldfunctie .....</i>	<i>9</i>
<i>Wat gaan we doen .....</i>	<i>9</i>
6. Financiën op orde	10
<i>Financieel gezond .....</i>	<i>10</i>
<i>Rijksuitkeringen .....</i>	<i>10</i>
<i>Perspectief.....</i>	<i>10</i>
<i>Wat gaan we doen .....</i>	<i>10</i>
7. Economische zaken en landbouw.....	11
<i>Economische zaken.....</i>	<i>11</i>
<i>Ontwikkeling centrum Drachten .....</i>	<i>11</i>
<i>Samenwerking O3 .....</i>	<i>11</i>

<i>Vaarweg Drachten</i>	12
<i>Landbouw</i>	12
<i>Wat gaan we doen</i>	12
8. Goede en veilige woon- en leefomgeving voor iedereen	13
<i>Integrale toekomstvisie</i>	13
<i>Omgevingsvisie</i>	13
<i>Wonen</i>	13
<i>Leefomgeving en veiligheid</i>	14
<i>Kunst en cultuur</i>	14
<i>Sport</i>	15
<i>Wat gaan we doen</i>	15
9. Goed onderwijs	16
<i>Onderwijshuisvesting</i>	16
<i>Samenwerking primair onderwijs</i>	16
<i>Jongeren zonder startkwalificatie</i>	17
<i>Wat gaan we doen</i>	17

Inleiding

Op 26 april 2018 heeft de gemeenteraad met grote meerderheid het raadsprogramma vastgesteld. Belangrijke thema's in het raadsprogramma zijn de inwoners centraal stellen en een andere wijze van politiek bedrijven. Dit is ook verweven in het hoofdlijnenakkoord.

We willen meer gezamenlijke betrokkenheid en ruimte voor inbreng van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Binnen onze mogelijkheden helpen we om ideeën te realiseren. De bestuursstijl sluit hierbij aan. Ruimte voor zowel de gemeenteraad als inwoners en anderen om inbreng te hebben. Beleid ontwikkelen we samen.

De gemeente heeft meer de rol van regisseur en faciliteert initiatieven uit de samenleving rekening houdend met het algemeen belang en wettelijke bepalingen. Wanneer iets niet kan, zijn we hier duidelijk in.

De veranderende rol vraagt ook om een andere houding van bestuurders, ambtelijke organisatie en de omgeving. De verandering is al in gang gezet, maar vraagt om een extra impuls. De noodzaak hiervoor ligt bij de veranderende omgeving en wensen vanuit de samenleving en vernieuwende wetgeving, zoals in het sociaal domein en de Omgevingswet die in 2021 in werking treedt.

In dit hoofdlijnenakkoord haken we aan bij het raadsprogramma. Net als het raadsprogramma is ook het hoofdlijnenakkoord van de coalitie niet in beton gegoten. De ontwikkelingen gaan snel en daarom moet er ruimte zijn voor actualisering. Met dit hoofdlijnenakkoord leggen we de accenten. Het is nu aan het college om een uitvoeringsprogramma op te stellen, waarbij wij de prioriteit gelegd willen zien bij de thema's "Inwoners centraal" en "Open bestuursstijl", omdat dit zijn weerslag heeft bij de uitvoering van de overige thema's.

We willen dat het college samen met de gemeenteraad voortvarend aan de slag gaat met de uitvoering van dit programma, waarbij inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zoveel mogelijk worden betrokken.

De onderhandelaars:

ELP	Yntze de Vries en Sandra de Jong
PvdA	Roel Haverkort en Anton Pieters
VVD	Sipke Hoekstra
GroenLinks	Piet de Ruiter
FNP	Durk Oosterhof

1. Inwoners centraal

We stellen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven centraal. De omgeving verandert en dat vraagt ook om verandering bij de overheid. Een overheid die meer aan de inwoners overlaat en actief samenwerkt met organisaties en bedrijven. We zijn dienstverlenend en faciliterend. Dit vraagt om een overheid die van buiten naar binnen werkt, die ruimte biedt voor initiatief, zelfredzaamheid stimuleert en actief samenwerking zoekt. De aansturing en werkwijze van de organisatie dient hierbij aan te sluiten.

Dienstverlening

Goede dienstverlening heeft de hoogste prioriteit. Toch kan het zijn, dat er bijvoorbeeld vanuit verschil van inzicht een geschil ontstaat. Daar willen we op een laagdrempelige, maar ook zorgvuldige manier mee omgaan.

Omgevingsgericht

We werken omgevingsgericht en vraaggericht, waarbij het uitgangspunt is "Eigen verantwoordelijkheid van inwoners/maatschappelijke organisaties/bedrijven waar het kan en de gemeente aan zet waar het moet." Vanuit dat uitgangspunt kijken we ook welke regels en welk beleid kunnen vervallen. We willen geen nieuwe regels of nieuw beleid, tenzij het echt nodig is. En als het dan echt nodig is maken we het samen met alle betrokkenen.

Friese taal

We zijn trots dat we een Friese gemeente in Nederland zijn. De Friese taal is goed verankerd in onze samenleving. Het uitgangspunt is dat inwoners die in het Fries mondeling of schriftelijk een vraag stellen ook antwoord krijgen in het Fries. De gemeenteraad heeft een werkgroep ingesteld, die een procesnotitie "Frysk taalbelied" op gaat stellen.

Wat gaan we doen

- We staan open voor initiatieven uit de samenleving. We denken in mogelijkheden en niet in beperkingen. Daarbij is een grondhouding nodig van "ja, mits", in plaats van "nee, tenzij";
- Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven worden actief betrokken bij het opstellen van nieuw beleid en het ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten. Dus niet pas bij een officiële inspraakprocedure;
- In het vierde kwartaal willen we een plan van aanpak van het college hoe de (digitale) dienstverlening wordt verbeterd;
- We willen minder regels. Het college gaat nog dit jaar met de raad afspraken maken hoe we dat gaan doen;
- Uitgangspunt is dat geschillen informeel worden opgelost door in gesprek te gaan. Lukt dat niet dan kan het geschil worden voorgelegd aan een onafhankelijke ombudsfunctie of een onafhankelijke bezwarencommissie. Het college stelt deze nog dit jaar in;

- Aan de hand van de procesnotitie "Frysk Taalbeleid" geeft het college de komende periode verder vorm aan het Fries taalbeleid.

2. Open bestuursstijl

In het raadsprogramma is ingegaan op een andere verhouding tussen de gemeenteraad en het college. De raad wordt vroegtijdig bij ontwikkelingen betrokken, zodat ze haar kaderstellende en controlerende rol goed kan invullen. Die kaders gaan over de inhoud en over het proces, zodat helder is wie welke rol vervult, hoe de communicatie wordt georganiseerd en hoe het verdere besluitvormingsproces eruitziet. Het college hanteert een open bestuursstijl waarbij ze proactief contact zoekt en onderhoudt met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Zij stimuleert de eigen inbreng van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en benaderd initiatieven positief. Het college gaat deze periode nieuwe mogelijkheden inzetten om die inbreng te vergroten.

Het contact met de wijken en dorpen is noodzakelijk voor het uitwisselen van informatie over wat er speelt en welke ontwikkelingen eraan komen. Daarom is er bestuurlijk en ambtelijk regelmatig contact.

Wat gaan we doen

- Het college gaat nog dit jaar in gesprek met de gemeenteraad over de uitvoering van het raadsprogramma en het maken van afspraken over de uitvoering van de lange termijn agenda;
- Het college evalueert jaarlijks met de gemeenteraad de verhouding gemeenteraad – college. De eerste evaluatie is in het eerste kwartaal van 2019;

- Het college werkt de manier waarop het invulling gaat geven aan de open bestuursstijl verder uit en deelt dit met de gemeenteraad;
- De coördinerend wethouder dorpen en wijkraden gaat minimaal een keer per jaar naar ieder dorp en naar iedere wijkraad;
- Om inwoners goed te informeren over de werkzaamheden van de gemeenteraad willen we een proef beginnen waarbij we een jaar lang journalistiek verslag doen over raadszaken.

3. Verbonden partijen

We werken op verschillende gebieden samen met andere gemeenten en partijen in o.a. gemeenschappelijke regelingen, waarbij we een financieel en bestuurlijk belang hebben. Vanwege dat belang willen we kaders stellen voor we mee doen aan nieuwe regelingen (wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag dat kosten). Voor nieuwe en bestaande regelingen willen we meer zicht hebben in de sturingsinformatie waarover de gemeenteraad beschikt en hoe de gemeenteraad tijdig en adequaat controle uit kan oefenen.

Wat gaan we doen

- Het college stelt een nota Verbonden partijen op met daarin kaders voor het aangaan van samenwerking, sturingsinformatie en tijdige en adequate controle.

4. Sociaal domein

Transformatie sociaal domein

Smallerland is en blijft een sociale gemeente. Het huidige sociale beleid wordt voortgezet. Smallerland moet een gemeente zijn van iedereen, waar mensen zich ontwikkelen en ondersteuning krijgen als zij dat nodig hebben. De gemeente wil samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bouwen aan een actieve samenleving waar dit doel centraal staat. Om dit doel te bereiken moet het college zich in de komende periode blijven inzetten op de transformatie in het sociaal domein (Wmo, Jeugd en Participatiewet).

Samenwerking O3

Voor een resultaatgerichte aanpak van de arbeidsmarkt vraagstukken, werken overheid, onderwijs en ondernemers (de 3 O's) georganiseerd samen om de aansluiting tussen vraag en aanbod te verbeteren. De organisatie wordt hierop afgestemd. Binnen het sociaal domein dient deze aanpak te leiden tot het vergroten van kansen voor werkzoekenden op een passende baan en duurzame uitstroom naar de arbeidsmarkt.

Ondersteuning en eigen verantwoordelijkheid

We zetten in op preventie en leefbaarheid, organiseren de toegang tot ondersteuning en kopen ondersteuning in bij onze maatschappelijke partners. Wij voeren de regie op de samenhang van dit geheel. We stellen de inwoners centraal en sluiten aan bij de eigen kracht van inwoners. Om dit te bereiken herijken we de ambities in het sociaal domein en stellen we een nieuw integraal beleidsplan op waarin we de beoogde resultaten beschrijven. We blijven een sociaal beleid voeren met de nadruk op effectieve ondersteuning van inwoners. Daarbij rekenen we erop dat onze inwoners zelf verantwoordelijkheid nemen waar het kan, maar bieden we ondersteuning aan (meest) kwetsbare inwoners. We erkennen het belang van de mantelzorgers en zullen deze waardevolle groep waar mogelijk ondersteunen.

Maatwerk waar nodig

We hebben extra aandacht voor de problematiek rond verwarde personen, eenzaamheid en kinderen die in kwetsbare situaties verkeren. Onze aanpak sluit aan bij de behoefte en mogelijkheden van de inwoner. We kijken naar de bedoeling van de regel met oog voor mogelijke gevolgen. We kijken wat nodig is en leveren maatwerk. Het welzijn van de inwoner is belangrijk. Daarom willen we ook extra inzetten op het bereiken van personen, en met name kinderen, die we nu nog niet voldoende effectief bereiken.

Regelluwe bijstand en basisinkomen

We volgen met interesse de landelijke experimenten en ontwikkelingen met regelluwe bijstand en het basisinkomen. Als de uitkomsten hiervan positief zijn en regelgeving ruimte gaat bieden willen we ook kijken of dit ook voor ons kansen biedt voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de Participatiewet en het verhogen van het welzijn van mensen.

Integrale preventie

We geven nader invulling aan integrale preventie voor alle inwoners en doen dat gebiedsgericht. We werken zoveel mogelijk met bewezen effectieve interventies en zetten die zo specifiek mogelijk in. We stellen het uitgangspunt "één gezin, één plan, één regisseur" centraal. Dat betekent dat we gaan ontschotten en inzetten op vermindering van bureaucratie.

Aanpak laaggeletterdheid

We gaan verder met de aanpak van laaggeletterdheid, waarmee we de zelfredzaamheid van onze inwoners vergroten. De problematiek van laaggeletterdheid staat zelden op zichzelf, vaak is er een relatie met andersoortige problematiek en die pakken we in samenhang aan. Het aanpakken van laaggeletterdheid zien we daarom als onderdeel van een integrale oplossing binnen het Sociaal Domein.

Wat gaan we doen

- Het college onderzoekt de mogelijkheid voor bundeling van (doelgroepen)vervoer;
- Het college helpt mensen (duurzaam) aan het werk door middel van zingevende re-integratie, waarbij we binnen deze raadsperiode de uitstroom van minimaal 150 mensen als doel stellen;
- Voor inwoners die financiële ondersteuning nodig hebben, houdt het college het voorzieningenniveau op peil door een goede minimaregeling en effectieve schuldhulpverlening;
- Het college stelt een integraal beleidsplan sociaal domein 2019 – 2022 op. Daar worden de aanbevelingen uit de rekenkamerrapporten "Samen Thuis Wmo 2015" en "Jeugdzorg, geen zorg voor later" in verwerkt. Ook wordt daarbij een onderzoek gehouden naar hoe mensen het beleid ervaren;
- Het college informeert de gemeenteraad periodiek over de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen in het sociaal domein;
- Het college voert periodieke controles en hercontroles uit op zowel de rechtmatigheid als de doelmatigheid van de besteding van de budgetten;
- Het college zet in op behoud van kennis, kunde en infrastructuur van Caparis. Caparis wordt gezien als een belangrijke partner in de uitvoering van de Participatiewet. Steun en inzet van andere gemeenten is daarbij onontbeerlijk.

5. Inzet op duurzaamheid en energietransitie

Routekaart

De raad stelde in 2016 de Routekaart Duurzaamheid 2040 vast. Daarbij zijn de kaders voor het duurzaamheidsbeleid gekoppeld aan concrete acties om op weg te gaan naar een duurzamer Smallingerland. Als vervolg op de Routekaart is een uitwerkingsprogramma opgesteld en is er jaarlijks een structureel budget beschikbaar tot 2021.

Voorbeeldfunctie

We geven als gemeente het goede voorbeeld als het gaat om de realisering van nieuwbouw, zoals schoolgebouwen en het zwembad, verduurzaming van ons wagenpark en gebouwen en gebruik van alternatieve energiebronnen. Waar er ruimte voor is kijken we ook naar lopende overeenkomsten.

We zetten in op vormen van duurzame energie en verlenen geen medewerking aan gaswinning, tenzij wet- en regelgeving ons daartoe verplicht.

Smallingerland is actief betrokken bij de ontwikkeling van de Friese energiestrategie.

Sinds 2016 is de urgentie van duurzaamheid nog verder toegenomen en dat betekent dat we de komende jaren uitdagende stappen te zetten hebben.

Belangrijke speerpunten voor de komende jaren

- Energietransitie;
- Klimaatadaptatie;
- Circulaire economie.

Wat gaan we doen

- Het college sluit aan bij de Global Goals campagne;
- De doelen uit de Routekaart Duurzaamheid 2040 worden uitgewerkt;
- Het college stelt een duurzaamheidsloket in waar inwoners en bedrijven terecht kunnen voor hun vragen op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing;
- Het college stimuleert en ondersteunt bedrijven om duurzame stappen te zetten (energie besparen, duurzame energie opwekken, circulaire economie) en deze ook te delen;
- Het college levert een actieve bijdrage aan de Friese Energiestrategie om door samen te werken tegen minder kosten sneller de noodzakelijke stappen in de energietransitie te zetten;
- Het college pakt de voorbeeldfunctie van de gemeente voor duurzaamheid verder op bij gemeentelijke gebouwen, inkopen, grond-, weg- en waterbouwprojecten en het gemeentelijk wagenpark;
- Het college stimuleert en faciliteert dorpen en wijken – waar mogelijk – om zelf duurzame stappen te gaan zetten (oprichting energiecorporaties, mienskipsenergie).

6. Financiën op orde

Financieel gezond

Uitgangspunt blijft een gezond financieel huishoudboekje met een sluitende begroting, per jaar en meerjarig. Structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. Een reëel weerstandsvermogen is in verhouding tot de risico's en een gezonde reservepositie.

Rijksuitkeringen

De gemeentelijke inkomsten bestaan voor 65% uit uitkeringen van de Rijksoverheid. De meerjarige ontwikkeling van deze inkomsten is moeilijk voorspelbaar. Wij blijven deze inkomsten op basis van een realistisch prognose ramen.

Perspectief

Uit de actualisatie van het Beleidsplan 2018-2021 ('mini' Perspectief) blijkt dat het saldo tussen de baten en lasten een "wankel" evenwicht kent. In de komende jaren moeten we de taakstelling van € 2,3 miljoen binnen het Sociaal Domein realiseren. Door de groeiende economie neemt de trendmatige ontwikkeling van lonen en prijzen toe met € 3,3 miljoen. Structureel vraagt het integraal beheer openbare ruimte (IBOR) € 1,1 miljoen. Daartegenover staat dat de accessen van de Algemene Uitkering ook toenemen met ruim € 4,8 miljoen. Er is alleen sprake van structurele ruimte als de taakstelling binnen het Sociaal Domein wordt gerealiseerd.

Het weerstandvermogen van totaal € 20 miljoen is op orde.

De vrij besteedbare eenmalige ruimte staat onder druk. Dit wordt mede veroorzaakt doordat investeringen met een maatschappelijk nut onder de € 1 miljoen worden gedekt door Algemene Reserve.

De financiële doorrekening van het collegeprogramma zal de komende maanden worden opgesteld en worden opgenomen in het Beleidsplan 2019-2022.

Wat gaan wij doen

- Baten en lasten worden reëel geraamd, met een jaarlijkse indexering voor de trendmatige ontwikkelingen voor lonen en prijzen;
- Bestemmingsheffingen zijn in beginsel 100% kostendekkend;
- Belastingen worden, met uitzondering van trendmatige ontwikkelingen, niet verhoogd;
- De vergoeding van het Rijk voor het Sociaal Domein is taakstellend voor uitgaven, met inachtneming van de wettelijke zorgplicht;
- Uitgaven koppelt het college nadrukkelijker aan prestaties en doelen (bijv. bij preventie), waardoor we beter kunnen sturen;
- Het college stelt een notitie op over het autorisatieniveau van de gemeenteraad op de begroting;
- Organisaties waarmee een structurele subsidierelatie bestaat toetst het college op de afgesproken en de gerealiseerde doelstellingen;
- Het college onderzoekt of de grens van € 1 miljoen bij investeringen met een maatschappelijk nut, nog passend is in relatie tot de beschikbaarheid van eenmalige middelen en investeringswensen.

7. Economische zaken en landbouw

Economische zaken

Voor de ontwikkeling van werkgelegenheid is o.a. een goed vestigingsklimaat noodzakelijk. Adequaat acquisitie- en promotiebeleid en een dienstverlenende instelling naar bedrijven maken daar onderdeel van uit, maar ook het detailhandelsbeleid en het aanbestedingsbeleid. Het goed positioneren van Smallerland, maar ook van de regio, is van groot belang. Daarvoor werken we samen met andere gemeenten in F4-verband en met de provincie Fryslân.

Ontwikkeling centrum Drachten

We willen een stap maken in de verdere ontwikkeling van het centrum van Drachten. Dit is noodzakelijk om het centrum toekomstbestendig te maken. We willen gemeenschappelijk een krachtig centrum realiseren dat een kloppend stadshart voor de eigen inwoners en voor de regio/passanten is.

Daarbij gaat het niet alleen om ruimtelijke ontwikkelingen, maar vooral ook om de kansrijke dwarsverbanden op het gebied van verkeer en parkeren, openbare ruimte en detailhandel waardoor het kernwinkelgebied versterkt. We willen weer inzetten op de organisatie van culturele activiteiten in het centrum, zoals voorheen de culturele zondagen.

Het Innovatiecluster Drachten is bijzonder succesvol en groeit in aantal projecten en deelnemende bedrijven. De ontwikkeling van het Innovatiecluster is waardevol voor het economisch perspectief van Drachten. Naast de ontwikkeling van de innovatieve sector is het ook belangrijk voor de werkgelegenheid dat we inzetten op behoud en versterking van de maakindustrie. Met name voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om na re-integratie aan de slag te kunnen blijven.

Samenwerking O3

Het economisch belang van de samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven in O3 – verband is groot. Deze samenwerking heeft als doel een groter aanbod van passend opgeleide medewerkers voor de bedrijven in Smallerland.

Vaarweg Drachten

Voor het behoud en ontwikkeling van de havengebonden bedrijven is een nieuwe vaarweg naar Drachten van belang. Dit project zien we in samenhang met "Oudega aan het water" en uitvoering van de visie Waterfront, die bijdragen aan de toeristische ontwikkeling.

Landbouw

Landbouw is de grootste vorm van grondgebruik in onze gemeente. In de landbouw spelen aspecten als schaalvergroting, functieverbreiding en verduurzaming. Bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie zal de inrichting en ontwikkeling van het buitengebied een belangrijk thema zijn. Daarbij moet zowel oog zijn voor het economisch belang van de landbouw als voor een optimaal gebruik van de natuurlijke omgeving met het oog op het versterken van de biodiversiteit en de verbetering van de voedselkwaliteit.

We zetten ons in voor de volgende economische doelen:

- De werkgelegenheid laten groeien;
- Het vestigingsklimaat verbeteren;
- Smallerland beter positioneren.

Om dat te bereiken richten we ons op vier speerpunten:

- High Tech Industrie (Innovatie);
- Havenindustrie (Maritieme maakindustrie, verwerking bulk en transport);
- Drachten als geografisch middelpunt in de noordelijke economie;
- Versterking van het centrum van Drachten als winkelgebied van de regio.

Wat gaan we doen

- Het college rondt de aanbestedingsprocedure van het vliegveld af en komt met een voorstel over een vervolg;
- Het college stelt nog dit jaar een ondernemersloket in met een invulling die passend is bij de ambities van de coalitie;
- Het college herijkt het acquisitie- en promotiebeleid en de uitvoering daarvan;
- Het college herijkt het inkoop en aanbestedingsbeleid;
- Het college intensificeert de contacten met andere Friese overheden en dan met name binnen de F4 en Frisian Ports, het samenwerkingsverband van 8 havengemeenten;
- Het college stelt een nieuw detailhandelsbeleid op;

- Het college stimuleert de organisatie van culturele activiteiten in het centrum van Drachten;
- Het college ontwikkelt een nieuw Masterplan voor het centrum van Drachten met prioriteit voor het kernwinkelgebied.

8. Goede en veilige woon- en leefomgeving voor iedereen

Integrale toekomstvisie

In 2012 heeft de gemeenteraad de Integrale toekomstvisie Smallerland vastgesteld. Omdat de Integrale toekomstvisie al weer een aantal jaren oud is zouden we bepaalde zaken nu anders opschrijven. Dit doet echter geen afbreuk aan het toekomstbeeld van het Smallerland van 2035 dat in de Integrale toekomstvisie is vastgelegd:

"een duurzame, sociale en veilige gemeente waarbij het welzijn van de inwoners centraal staat."

De nieuwe coalitie onderschrijft dat toekomstbeeld. De Integrale toekomstvisie is richtinggevend op alle beleidsterreinen.

Omgevingsvisie

De gemeenteraad heeft in november 2017 de startnotitie Omgevingsvisie Smallerland vastgesteld. Het opstellen van de Omgevingsvisie is verplicht op grond van de Omgevingswet die in 2021 in werking treedt. Het gaat om een samenhangende, strategische visie voor de leefomgeving als geheel, rekening houdend met alle ontwikkelingen die voor het gebied van belang zijn.

Belangrijk is dat inwoners en bedrijven vroegtijdig betrokken zijn bij het opstellen van de Omgevingsvisie, waarbij wordt ingezet op een vergaande vorm van participatie: co-creatie. Alle deelnemers hebben invloed op het proces en het resultaat van dit proces.

Wonen

In september 2016 is de actualisatie van het gemeentelijk woonbeleid en het woningbouwprogramma vastgesteld. Nu de crisis op de woningmarkt achter ons ligt en er een sterke toename is in de behoefte aan woningen gaan we het woonbeleid en het woonprogramma herijken. Het gaat daarbij niet alleen om aantallen, maar ook om woonkwaliteit: een veilige omgeving met goede voorzieningen. Dit willen we voor ieder dorp en iedere wijk. Goede faciliteiten, een prettige woonomgeving en bereikbaarheid zijn vanzelfsprekend.

We willen meer woningbouw in de dorpen en ondersteunen initiatieven daarvoor. We willen meer huurwoningen in het midden en sociale segment. Betaalbaar wonen moet voor iedereen mogelijk zijn. We stimuleren vernieuwende flexibele bouwconcepten. Nieuwe woningen moeten zoveel mogelijk levensloopbestendig en energie-neutraal zijn.

Er is een locatieonderzoek naar woonwagenstandplaatsen geweest. Dit heeft geleid tot de nodige maatschappelijke onrust. Het is wenselijk om stil te staan bij de uitgangspunten en de financiering voor dat dit proces wordt voortgezet.

Leefomgeving en veiligheid

De openbare ruimte is van iedereen. Niet alleen voor verkeer, maar juist ook voor andere functies, zoals spelen, verblijven en ontmoeten. Een goede woon- en leefomgeving is schoon, opgeruimd, gastvrij en (verkeers)veilig. Mensen met een beperking mogen op geen enkele manier buitengesloten worden. Daarom willen we inclusie-agenda opstellen. De inclusie-agenda is gebaseerd op het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking.

Inwoners moeten zich veilig voelen in hun woon- en leefomgeving. Hoe het veiligheidsgevoel is, wordt inzichtelijk gemaakt in de wijkatlas. Daarin worden ook de geregistreerde incidenten inzichtelijk gemaakt. Het handhavingsbeleid stemmen we daaropaf. Tegen overlast in het openbaar gebied, zoals parken, wordt adequaat opgetreden. De aanwezigheid van een vertrouwde wijkagent is hierbij van belang.

Verkeersveiligheid is niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar ook van de bewoner en de weggebruiker. Ook hiervoor geeft de wijkatlas inzicht in onveilige plekken en verkeersoverlast. We vinden veiligheid voor kwetsbare groepen, met name jonge fietsers, ouderen en gehandicapten van groot belang. Weggebruikers en omwonenden kunnen oplossingen aandragen voor situaties die ze als gevaarlijk ervaren.

Initiatieven worden onder andere gestimuleerd met de inzet van het buurtbudget. Dit beleid zetten we voort. We staan open voor initiatieven om meer aan wijken en dorpen over te laten en willen dit ook stimuleren met als doel het vergroten van de leefbaarheid en betrokkenheid. Wij onderkennen hierbij het grote belang van de vrijwillige inzet van mensen binnen en buiten georganiseerd verband.

Kunst en cultuur

Smallerland profileert zich als cultuurrijke gemeente. Belangrijke onderdelen zijn onder andere een kwalitatief hoogstaande muziek-, theater- en museale-programmering. Betaalbare en bereikbare cultuureducatie voor alle inwoners van Smallerland is een belangrijke pijler.

We willen Smallerland verder ontwikkelen tot het kunst- en cultuurcentrum van Noord-Nederland. Met kunst en cultuur willen wij ons onderscheiden in het Noorden, want een ontwikkelde cultuur verrijkt onze samenleving en is belangrijk voor het vestigingsklimaat van bedrijven. Er is ruimte voor particulier initiatief. Kunst en cultuur moet laagdrempelig en bereikbaar zijn voor alle inwoners en voor belangstellenden van buiten de gemeente. Initiatieven van onderop stimuleren we waar mogelijk zowel inhoudelijk als financieel en worden niet gesmoord in regelgeving. Wij blijven de samenwerking tussen onze culturele instellingen stimuleren en we blijven zorgen voor behoud en beleving van ons culturele erfgoed.

Ook creatieve industrie stimuleren we, zoals ideeën voor broedplaatsen voor creativiteit en innovatie waar verschillende groepen (kunstenaars, ondernemers, studenten) worden samengebracht en ondersteund.

Museum Dr8888 en de museumwoning het Van Doesburg Rinsemahuis hebben een belangrijke rol in het uitdragen van de Smallerlandse kunst en cultuur in het algemeen en voor de kunststromingen Dada en De Stijl in het bijzonder. Het museum gaat een totaalplan ontwikkelen over de gewenste toekomst van het museum. Aan de hand daarvan zal in de gemeenteraad het gesprek worden gevoerd over de gemeentelijke visie hierop.

Sport

Bij een gezonde en veilige leefomgeving hoort ook de mogelijkheid om te kunnen sporten. Door sportvoorzieningen in de openbare ruimte te faciliteren maken we het sporten laagdrempelig. Daarnaast is er ook een breed aanbod van sportverenigingen. Het gaat er om dat de inwoners in beweging komen, in welke vorm dan ook. Bewegen is goed voor de gezondheid, zorgt voor sociale contacten en heeft daarmee ook een maatschappelijk belang. We vinden dan ook dat sporten voor iedereen toegankelijk moet zijn.

We gaan verder op de weg die we zijn ingeslagen met het Sportbeleidsplan. Wel gaan we kijken of er verenigingen zijn die afspraken willen maken over het overdragen van het onderhoud van de accommodaties. Ook willen we afspraken maken over samenwerking van sportverenigingen in projecten als Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), Gezond in de Stad (Gids) en re-integratietrajecten. We stimuleren verenigingen die een bredere maatschappelijke rol willen oppakken. We kijken hierbij ook naar de gewenste rol voor het Sportbedrijf Smallerland.

Het college gaat voortvarend verder met de planvorming voor wat betreft locatiekeuze en financiering van een nieuw zwembad. Dit zal ook op korte termijn moeten worden afgestemd met de provincie in verband met de toegezegde provinciale bijdrage in de realisering.

Wat gaan we doen

- Het college geeft samen met de gemeenteraad uitvoering aan de startnotitie Omgevingsvisie
- Het college herijkt het woonprogramma, waarbij aandacht is voor flexibiliteit en nieuwe woonvormen;
- Het college stimuleert en ondersteunt Initiatieven vanuit de gemeenschap voor woningbouw in de dorpen;
- Er is ruimte voor vernieuwende, flexibele bouwconcepten;
- Het college stopt het proces voor de realisering van woonwagendplaatsen in afwachting van de uitkomst van het gesprek met de gemeenteraad over de uitgangspunten en de financiering;
- Het handnavingsjaarverslag en uitvoeringsprogramma wordt met de gemeenteraad besproken;

- Met de doelgroep wordt de inclusie agenda samengesteld en voorgelegd aan de gemeenteraad;
- Het college stimuleert initiatieven om meer aan wijken en dorpen over te laten;
- Oplossingen voor verkeerssituaties waarbij de veiligheid van kwetsbare groepen in het geding is hebben prioriteit;
- Als vervolg op het stijljaar met onze partners draagt het college kunst en cultuur uit als onderdeel van het DNA van Smallerland;
- Aan de hand van een totaalplan gaan partijen het gesprek aan over de verdere ontwikkeling van het museum;
- Samen met diverse groeperingen uit de samenleving van Smallerland (jeugd, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt etc.) stimuleert het college cultureel ondernemers om nieuwe culturele initiatieven te starten in leegstaande gebouwen;
- Het college gaat in gesprek met sportverenigingen over het overdragen van onderhoud van accommodaties;
- Het college stimuleert samenwerking tussen sportverenigingen bij het oppakken van een bredere maatschappelijke rol;
- Het college gaat met de gemeenteraad in gesprek over de planvorming voor de realisering van een nieuw zwembad en neemt Gedeputeerde Staten hierin mee.

9. Goed onderwijs

Onderwijshuisvesting

Onderwijshuisvesting is vanuit het perspectief van de gemeente een belangrijk instrument om een impuls te kunnen geven aan de kwaliteit van onderwijs. Via onderwijshuisvesting stimuleren wij de samenwerking tussen voorschool (peuterspeelzalen en kinderopvang) en de school door de vorming van Integrale Kind Centra (IKC's). De stand van zaken met betrekking tot de onderwijshuisvesting zal jaarlijks met de gemeenteraad worden besproken aan de hand van een op te stellen monitor. De monitor geeft inzicht in de ontwikkelingen binnen onderwijshuisvesting.

Samenwerking primair onderwijs

Binnen het primair onderwijs stimuleren wij samenwerking tussen de schoolbesturen in het reguliere basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het onderwijs op basis van de Wet op de Expertise Centra via Samen Kansryk!. Versterking van de bestuurskracht van de scholen is daarbij van groot belang. De scholen voor speciaal onderwijs hebben besloten tot vergaande samenwerking en op termijn een bestuurlijke fusie. Binnenkort zal besluitvorming plaats moeten vinden over de locatie.

Voortgezet onderwijs

Het voortgezet onderwijs komt in een nieuwe fase. Na 2 decennia van onafgebroken groei verwachten we een daling van het aantal leerlingen. Het is van groot belang dat er juist in onze regio een breed aanbod in het technisch onderwijs in zowel het praktijkonderwijs als het vmbo blijft. Alleen dan kunnen wij garanderen dat er voldoende vaklieden richting arbeidsmarkt gaan.

Jongeren zonder startkwalificatie

Er zijn nog steeds jongeren die zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt opgaan. Deze groep vindt steeds moeilijker een baan. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat deze jongeren hun opleiding afmaken.

Wat gaan we doen

- Het college bespreekt jaarlijks met de gemeenteraad de stand van zaken met betrekking tot de onderwijshuisvesting aan de hand van een op te stellen monitor;
- Het college wil via het RMC het aantal jongeren dat voortijdig de opleiding verlaat terugdringen;
- Met Ondernemers en Onderwijs werken we als Overheid effectief samen met o.a. als doel aandacht voor kwetsbare jongeren.